SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 167. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 2, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ВЕРЕСНЯ 1989 Ч. 167. РІК XCVI.

УНС ПІДТРИМУЄ АКЦІЮ ПОЛЬСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО КОНҐРЕСУ

У відповідь на лист із закликом Польсько-Американського Конґресу за підписом президента Едварда Е. Москаля у справі додаткової економічної допомоги для Польщі, Український Народний Союз вислав окремого листа до президета ЗСА Джорджа Буша.

Подаємо текст листа англійською мовою зі закликом до членів УНС висилати подібні листи до Білого Дому:

August 30, 1989

The Honorable George Bush
The President of the United States
The White House
Washington, D.C. 20500

Dear Mr. President:

Poland presently finds itself at the corssroads of a democratic future for the millions of its people or a return to a Communistic way of life which has kept its people in bondage for so long.

Immediate economic aid is needed by the Polish people to rectify 45 years of Communist mismanagement.

The United States, as the leader of the democratic block of nations, has the opportunity to help Poland prove that its choice of a free way of life was the right choice.

We, Ukrainian Americans know about suffering of Ukraine under Soviet Communist rule. Poland has similarly endured many years of political persecution and privation.

Therefore, we urge you, Mr. President, to extend every possible aid to the present Polish nation. We plead with you not to forsake the Polish people and render increased immediate aid to Poland in its hour of need.

The eyes of the world are upon us and we can not fail Poland this time.

Fraternally yours,

John O. Flis
Supreme President

Варшавський хор буде концертувати по Канаді й Америці

Джерзі Сити, Н.Дж. — Отець Протоігумен Йосафат Романик, ЧСВВ, директор Українського Камерного Хору церковної музики з Варшави, що його організатором і дириґентом є відомий музика Ярослав Полянський (колишній успішний дириґент „Журавлів"), повідомляє з Варшави, що цей „єдиний у світі колектив, який у камерній формі виконує професійну музику і діє від 1977 року, у днях від 21-го вересня до 25-го вересня концертуватиме по Канаді, а від 26-го вересня до 17-го жовтня матиме ряд концертів по З'єднаних Стейтах Америки". Солістом Хору є співак Роман Гавран. УКХ складається з 23-ох молоденьких співачок і одного співака, який співає альтом, що теж є неабиякою цікавою особливістю цього незвичайно любленого в Европі хору. У цьому хорі співають теж і кілька інших слов'янських дівчат, не-українок.

Про Український Камерний Хор і його преуспішні виступи вже існує чимала література — безліч рецензій, розкиданих по періодиках найчастіше польських, а також різних европейських, мовою українською, польською, німецькою, італійською та французькою і про їхні виступи, як „спадкоємців Кобзаря — Великого Шевченка", пишуть в Польщі раз-у-раз, а поміж ними є такі зворушливі слова:

„Небагато слухачів (у Польщі), а може навіть ніхто не чув досі української музики... Тим, хто пам'ятає з історії про пацифікацію українських сіл у міжвоєнне двадцятиліття, стало соромом за предків, які не вшанували цієї культури і нищили збірник творів Шевченка під назвою „Кобзар" та його портрети. У красі цієї поезії переконала нас рецитація фраґменту Шевченкової поеми „Марія" та дві пісні на слова поета „Нащо мені чорні очі" і „Така її доля" — так писала Олександра Камінська в рецензії „Spadkobiercy 'Kobziara' ", в журналі „Votum" 3/1989).

Творцем і дириґентом хору є Ярослав Полянський — випускник Музичної академії ім. Ф. Шопена у Варшаві, композитор, фолкльорист, відомий, між іншим, — як сказано — як засновник і довголітній дириґент чоловічого хору „Журавлі" та хору Української молоді '1000-ліття" в Польщі, дійсний член Спілки польських

(Закінчення на стор. 3)

Український камерний хор з Варшави зі своїм дириґентом Ярославом Полянським.

Молдавія прийняла закон про мову

Кишинів. — У четвер, 31-го серпня, Верховна Рада Молдавії, наслідуючи приклад Естонії, Латвії і Литви, прийняла закон про мову. Молдавська мова проголошена державною мовою республіки і переводиться з кирилиці знову на латинський альфавіт.

За резолюцію про мову проголосував 321 депутат, а проти 11, тобто переважна більшість членів Верховної Ради Молдавії, яка обговорювала її протягом трьох останніх днів.

Молдавська мова є єдиною романською мовою на території СССР. Молдавія була створена з частини України і Басарабії, яку Сталін відірвав у 1940 році від Румунії в наслідок совєтсько-німецького пакту 1939 року. Від того часу совєтські етнографи проповідували брехливу теорію про відмінність молдавської культури від румунської.

Населення республіки становить 4.2 мільйона осіб. 64 відсотки з них — молдавани, 14 — українці, 13 — росіяни, 9 відсотків — інші національности. Ось уже другий тиждень росіяни, гагаузи та інші несвідомі, зрусифіковані національні меншини страйкують в Молдавії, протестуючи проти нового закону про мову. Повідомляють, що страйки охопили коло 200 підприємств і установ.

У середу, 30-го серпня, газета „Правда" виступила на захист російськомовної меншини республіки і обвинуватила молдавський Народний фронт у проведенні „морального терору". Не зважаючи на таке своєрідне попередження, Верховна Рада республіки прийняла закон про мову, хоч і пом'ягшений його варіянт: молдавська буде офіційною мовою в установах, нею буде провадитися документація, а мовою щоденного спілкування може залишатися і російська. Молдавські законодавці відкинули резолюцію, яка пропонує висунути цю справу на референдум.

В первісному варіянті закону передбачалося, що молдавська буде і мовою щоденного спілкування в республіці, однак після телефонічної розмови з М. Горбачовим, перший секретар ЦК Комуністичної партії Молдавії Семен Ґроссу запропонував, як компроміс, змінити цей пункт.

Під час обговорення резолюції сотні представників національних меншин вийшли на центральні вулиці Кишинева з червоними прапорами, називаючи новий закон дискримінаційним стосовно до себе.

В СССР „відзначили" роковини пакту

Москва. — В середу, 23-го серпня, в день підписання горезвісного пакту „Молотов — Ріббентроп" в багатьох містах Совєтського Союзу відбулися багатолюдні мітинґи протесту проти цього ганебного пакту, який дав змогу Гітлерові почати Другу світову війну. Як вже інформовано, такий мітинґ відбувся у Львові, в якому взяло участь понад 4,000 осіб. На мітингу виступили голова львівської філії Української Гельсінкської Спілки Богдан Горинь член УГС Володимир Яворівський, член УГС Олег Вітович, представник християнсько-демократичного фронту Василь Січко, журналіст з Вірменії та інші.

Надійшли повідомлення, що в цей день відбулися мітинґи протесту і в інших містах Совєтського Союз. У Новосибірську, наприклад, Товариство „Меморіял", Демократичний рух і Демократична спілка провели мітинґ, присвячений 50-річчю підписання пакту. Під час мітинґу були підняті національні прапори Литви, Латвії, Естонії, Польщі, Басарабії, Росії і транспаранти „За нашу і вашу свободу!", „Окупанти, геть з Прибалтики!" На мітинґу були присутні коло 400 осіб. Виступили представники демократичних організацій Товариства „Пам'ять" і партійного апарату.

Мітинґ солідарности з народами Прибалтики відбувся у столиці Грузії Тбілісі. На ньому був прочитаний секретний протокол до совєтсько-німецького договору. В мітинґу взяли участь члени Народно-демократичної партії, Радикально-правної партії і її базової організації — Спілки національної справедливости, а також члени Партії національної незалежности.

У Харкові місцева влада двічі відмовляла Конфедерації анархо-синдикалістів, які хотіли провести мітинґ, присвячений пактові „Молотов-Ріббентроп". Побоюючись, що буде несанкціонований мітинґ, влада 23-го серпня тримала напоготові в центрі міста, на площі Дзержинського, спеціяльні частини Міністерства внутрішніх справ.

АКАДЕМІК САХАРОВ ВИСТУПАЄ ЗА КОНФЕДЕРАЦІЮ

Москва. — Кореспондент журналу „Огоньок" Г. Цитриняк взяв інтерв'ю у народного депутата СССР академіка Андрія Сахарова. В ході розмови, серед інших важливих і актуальних проблем, вони торкнулися й національного питання,на що А. Сахаров сказав:

„Ми отримали у спадок від сталінізму імперську систему з імперською ідеологією, з імперською політикою „розділяй і володарюй". Систему пригнічення малих республік і малих національних утворень, що входять до складу союзних республік, які таким чином самі перетворювалися в імперії меншого маштабу. Така система пригнічувала і великі народи.

— Чи є у вас якісь конкретні пропозиції?

„Я пропоную конфедерацію, — відповів А. Сахаров. — Всім республікам — союзним і автономним, автономним областям, національним округам треба надати рівні права зі збереженням нинішніх територіяльних кордонів. Всі вони повинні отримати максимальний рівень незалежности. Їх суверенітет повинен бути мінімально обмежений питаннями спільної оборони й зовнішньої політики, транспорту, зв'язку... можливо ще чогось. Головний пункт: в усьому іншому повинні мати повну незалежність і на такій основі мають вступати у відносини союзного договору".

Далі А. Сахаров сказав, що проєкт перебудови, висунутий республіками Прибалтики він вважає правильним, однак доповнює його тим, що не лише союзні республіки, а всі національні утворення, скажімо, Якутія, Чувашія, Башкирія, Комі АССР повинні отримати таку ж незалежність як Україна чи Естонія. І те, що вони не мають зовнішніх кордонів, не повинно бути перешкодою. В кожній такій республіці житимуть люди різних національностей і вони повинні мати абсолютно однакові права в межах конкретної республіки. За цим може і повинна стежити Рада Національностей. Сахаров сказав, що така велика міра самостійности потрібна тому, що імперське насильницьке об'єднання не можна демонтувати частково. Треба — повністю. А тоді вже між ними виникнуть зв'язки економічні, політичні, культурні. „Але починати треба, повторюю, з повного демонтажу імперської структури. Тільки так можна вирішити національну проблему в малих імперіях, якими по суті є союзні республіки — наприклад, Грузія, до складу якої входить Абхазія, Осетія та інші національні об'єднання. І не можна зробити це в Грузії, а в РСФСР — не зробити".

Якщо перебудова на основі конфедерації відбудеться одночасно по всій країні, то буде менше труднощів. Треба тільки обрати справедливий і загальний для всіх принцип, коли велика нація, прагнучи незалежности, визнає такі ж права й за іншими. Тому автономні області також повинні стати незалежними республіками. Наприклад, республіка Нагірний Карабах не буде належати до Вірменії чи Азербайджану. Вона повинна бути незалежною і мати право вступати в економічні та інші відносини з тими, з ким захоче вона сама.

Для досягнення такої незалежности, на думку А. Сахарова, треба виробити відповідну конституцію, першу статтю якої він би зформулював так, щоб вона була схожа на статтю покладену в основу конституції ЗСА. Ідея об'єднання незалежних держав. Такою повинна бути перша стаття, а на ній ґрунтуватимуться всі інші. Конституція повинна основуватись на Загальній декляраціі прав людини, прийнятій ОН у 1948 році.

На запитання, чи має він на увазі федеративний устрій як у ЗСА, чи конфедерацію як у Швайцарії, академік відповів, що має на увазі саме конфедерацію і що в новій Конституції СССР повинно бути ґарантоване право республік на вихід зі складу СССР. Всі народи повинні мати рівні права, незалежно від їх чисельности. Скрізь де живуть люди, є достатня база для існування і такі окремі малі держави зможуть торгувати між собою. У світі є багато таких держав і життя в них краще, вільніше і безпечніше, ніж у великих.

ЗАКЛИК
УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ

З приводу 175-річчя народження Тараса Шевченка і 125-річчя здвигнення йому пам'ятника у Вашінґтоні, Д.К., що його відслонив 34-ий президент ЗСА Двайт Д.А. Айзенгавер, відбудеться заходом НТШ, УККА і УАКРади відзначення цих Шевченківських Роковин в суботу, 7-го жовтня 1989 року, в столиці Америки.

Під пам'ятником Шевченкові буде імпреза о год. 11:30 перед полуднем; звідти зформується похід під совєтську амбасаду, і вручення меморандуму з вимогою удержавлення української мови. О годині 4-ій по полудні — святковий концерт.

Для гідного вшанування цих Світлих Роковин закликаємо все наше громадянство до масової участи у цих святкуваннях.

Наші Відділи просимо зорганізувати якнайбільше число учасників і подбати про транспортацію.

Екзекутива УАКРади

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД доручив усім летунським лініям, щоб негайно впровадили новий тип знаряддя, що може ствердити присутність кожного роду бомб у багажі, що його перевозять літаки. Це знаряддя може показати також присутність плястичних вибухових матеріялів, які, між іншим, були причиною знищення літака лінії „Пан Амерікен" в грудні минулого року, при чому загинуло 270 пасажирів.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУВСЯ багатолюдний похорон молодого неґритянського хлопця, що його вбили минулого тижня в Бруклині білі однолітки. Тому що неґритянське населення Ню Йорку уважає це виявом расистських ненавистей, в похороні взяли участь як губернатор стейту Ню Йорк Маріо Квомо, так і посадник міста Едвард Кач і всі три кандидати на посадника в близьких виборах, щоб тим підкреслити засудження того вчинку.

НА ФЛЬОРИДІ ВИГРАЛА вибори на члена Палати Репрезентантів на місце померлого Клода Пеппера Ілеана Рос-Летайшен, перша представниця кубинців-американців, що буде в Конґресі. Вона кандидувала від республіканської партії і перемогла свого противника-демократа.

ПОСТІЙНА БОРОТЬБА УРЯДУ президента Джорджа Буша із наркотиками шукає постійно нових шляхів для викриття тих елементів, що провадять торгівлю наркотиками. Тепер від зосередився на посередниках, що допомагають в розвоженні та торгівлі наркотиками як летунах, післанцях і торгівцях грошима.

Л. ВАЛЕНСА ВІДКИДАЄ КОМУНІЗМ ЗРАЗКА СССР

Ґданськ, Польща. — У дев'яту річницю заснування „Солідарности" Лєх Валенса і представники „Солідарности" із 48-ми місцевостей Польщі зібралися у Ґданську, щоб відзначити цю річницю. Після вислухання Служби Божої вони вирушили походом на місце, де в часі неспокоїв у 1970 році загинули робітники, поклавши там вінці та відмовивши молитви біля великого залізного хреста. Відзначення цієї річниці в цьому році було спокійне та без демонстрацій, хоча взяли в ньому участь тисячі робітників з Ґданська як і делеґації з всієї країни.

Учасники вітали немов героя-представника повстанців з Другої світової війни Яна Новака, який утік з Польщі від комуністів після закінчення війни. Дотепер він перебував на Заході і описав свої воєнні переживання під псевдонімом Ян Карський. Повернувся вперше до Польщі у середу 3-го серпня ц.р. і промовляв на місці вбивства робітників, засуджуючи комуністичний режим, що роками не допускав до розвитку Польщі.

З приводу цієї річниці „Солідарности" Л. Валенса дав інтерв'ю представникові журналу „ Огоньок", у якому сказав, що Польща повинна відсунутися від комунізму совєтського стилю і виробити свій окремий зразок для суспільства, який поєднував би у собі водночас соціялізм і капіталізм. Він заявив також, що „Солідарність" відкидає совєтський комунізм і мусить собі створити свій окремий стиль, використовуючи якнайбільше від капіталістичних держав, але також, беручи із соціялізму те, що в ньому позитивне. Він також зазначив, що перед ними великі можливості, але вони не постануть самі і треба сподіватися, що найближчі місяці будуть для населення Польщі доволі важкі.

ВІДБУДЕТЬСЯ ЗАСІДАННЯ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО КОМІТЕТУ

Ню Йорк, Н.Й. — Тут в домі Наукового Товариства ім. Шевченка, при 63, 4-та авеню, відбудеться в дні 7-го вересня ц.р. чергове засідання Шевченківського Комітету для відзначення 175-річчя від народження Т. Шевченка та 25-річчя побудови пам'ятника Кобзареві у Вашінґтоні. Управа Комітету просить усіх членів комісій обов'язково прибути, щоб остаточно устійнити програму святкувань для подання її до преси.

45-РІЧЧЯ БИТВИ ПІД БРОДАМИ

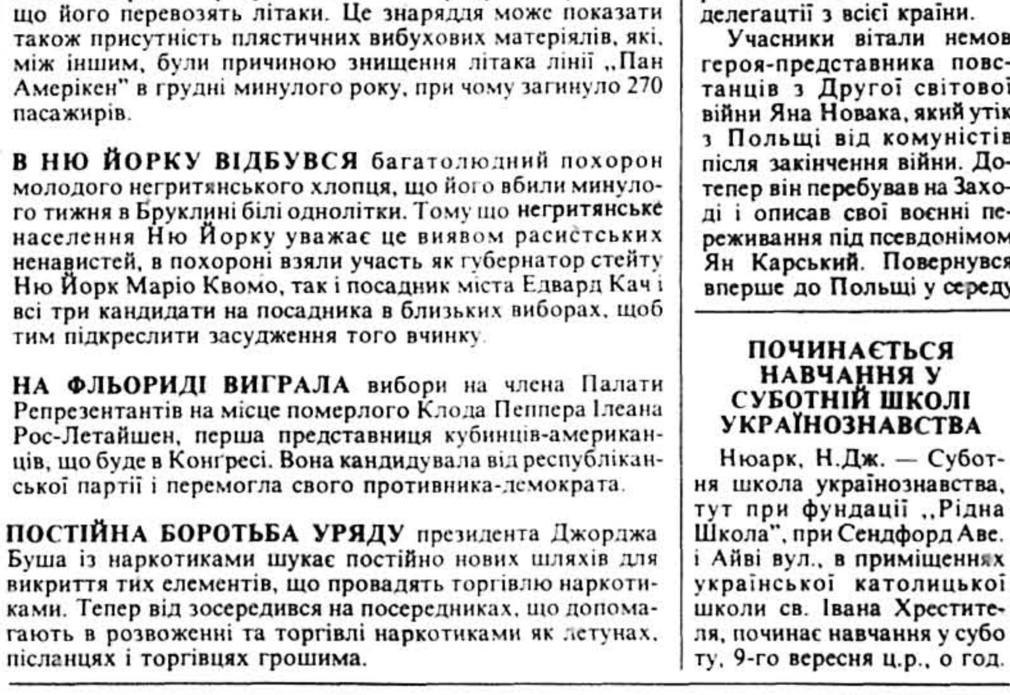
Нюарк, Н.Дж. (А.Р.). — Відзначення 45-річчя битви під Бродами української дивізії „Галичина" відбудеться в неділю, 17-го вересня ц.р., о год. 4-ій по полудні в Українському Народному Домі при 140 Проспект Авеню в Ірвінґтоні, з присвяченою цій події програмою.

В ГАРТФОРДІ РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ НАУКА В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Гартфорд, Конн. — Тут в суботу, 9-го вересня ц.р., Службою Божою в УКЦ св. Михаїла, розпочинається наука в місцевій Школі Українознавства. Після Богослужби відбуватиметься навчання у всіх клясах, а о год. 10:30 ранку — збори батьків. Школа Українознавства Гартфорду провадить усі кляси до 11-ої включно, як також світличку для дітей від трьох до шести років життя і передшкілля. Управа школи запрошує батьків не лише Гартфорду але околиці записувати своїх дітей до української школи. За інформаціями можна звертатися телефонічно до пароха УКЦ о. Степана Чомка (тел. 203-525-5138) або до директорки Школи Марти Кузьмович (тел. 401-647-5138).

У зв'язку зі святом Дня Праці (Лейбор Дей), „Свобода" не появиться у понеділок, 4-го вересня 1989 року. Чергове число газети друкуватиметься у вівторок, 5-го вересня з датою середи 6-го вересня.

У понеділок 4-го вересня бюра Головної Канцелярії УНСоюзу і видавництва „Свободи" будуть закриті.

Париж — скляна піраміда якою тепер входиться до Люврy.

(Фото: О. Кузьмович)

(гляди „Про це і те")

ПОЧИНАЄТЬСЯ НАВЧАННЯ У СУБОТНІЙ ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Нюарк, Н.Дж. — Суботня школа українознавства, тут при фундації „Рідна Школа", при Сендфорд Аве. і Айві вул., в приміщеннях української католицької школи св. Івана Хрестителя, починає навчання у суботу, 9-го вересня ц.р., о год. 8:30 ранку, й в той сам час продовжуються вписи учнів. „Рідна Школа" приймає учнів від передшкілля до 12-ої кляси включно.

У програму навчання цієї школи входять: українська мова і література, історія, культура та географія України. Ведуться теж спеціяльні курси для дітей від 3-го до 7-го року життя, які не володіють українською мовою, та кляси для дорослих, які бажають вивчити українську мову.

За точнішими інформаціями треба телефонувати до Хризанти Гентиш, директора „Рідної Школи", на число: (201) 763-9124, або до Ярослава Тхора, голови фундації „Рідна Школа" на число: (201) 857-1709.

ЩЕ ПРО З'ЇЗД ЗЕМЛЯКІВ СТАНИСЛАВІВЩИНИ

Кергонксон, Н.Й. — З'їзд земляків Станиславівщини відбудеться у днях 8-го до 10-го вересня ц.р. на оселі Українського Народного Союзу — Союзівці.

У рамках з'їзду влаштовується образотворча виставка мистця д-ра Богдана Кондри. Запевнена численна участь земляків, цікава програма з'їзду, важливі ділові наради і замовлена управою Союзівки добра „погода" віщують успіх цій сьомій з черги зустрічі земляків станиславівської землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

День Праці — день відпочинку

Перший понеділок у вересні — це обов'язуючий для всіх стейтів Америки День Праці, насправді заокруглення триденного відпочинку. Він є наче межовим стовпом між літом і осінню, він є закінченням літніх вакацій і пригадкою, що ось-ось лунатиме оклик: „Діти до школи!" Вересень — це вже перший із трьох календарних місяців осени. Але календар часто свариться із погодою. Зрештою, Америка простягається від Атлантику по Тихий океан і тут майже у кожному стейті інший клімат, інша погода. Вона химерна — літом може бути холод, у вересні можуть бути ще гарні соняшні дні. Але календар таки має свої традиційні закони. І з вимовою „вересень" в'яжеться вже думка про пожовкле листя.

Американський День Праці є відповідником колишнього европейського Першого Травня. Того Першого Травня, коли ще не було Третього Інтернаціоналу і коли Марсельєза ще не була скомпромітована большевиками, як і не було ще скомпромітоване гарне приязне слово „товариш". Це було робітниче свято, коли з оркестрами й прапорами маршували не тільки фабричні робітники, але й усі, що шанують працюючі руки. І не тільки руки, але й мозок. Це було свято всіх фізичних і умових працівників. Минулося. Другий Інтернаціонал, до якого належить й Українська Соціял-демократична партія Галичини і куди згодом пристала й Українська Соціял-радикальна партія — перестав існувати і на його місце прийшов Третій Інтернаціонал, який почав глумитися над усім, що було святе працюючому людові. По красній площі у Москві з грюкотом котились важкі гармати й танки і зправила Перший Травень у Москві був використовуваний для показу нових родів убивчої зброї. У минулому році Міхаїл Ґорбачов трохи той Перший травень зреформував, надав йому трохи більше людського обличчя, але „перебудова" тупцює так поволі, що не всилі ще зреґабілітувати все, що було скомпромітоване.

День Праці в Америці об'єднує не тільки всіх робітників, але й працедавців. Це те, чого не передбачав Карло Маркс: що існуватимуть леґальні робітничі спілки і що робітник буде зацікавлений у тому, щоб процвітав та розвивався варстат праці, який дає йому добрий заробіток, добрий прожиток. Так, в Америці є яскравіший, як в інших країнах, поділ на бідних і багатих. Але в Америці є теж та традиція, що й мільйонери не сидять з заложеними руками, але мають амбіцію займати прерізні пости в культурному, господарському і політичному житті. Ось у Ню Йорку йде тепер передвиборча кампанія за вибір нового посадника цієї метрополії світу. Один із семи кандидатів видав вже десять мільйонів долярів на пропаґанду на телевізійних екранах.

Існує гарний український вислів: „Праця єдина з неволі нас вирве". Це не пусті слова. Словами, найбільш патріотичними гаслами, маніфестаціями і демонстраціями не можна вирвати з неволі український нарід. Фразами, демонстраціями не можна змити той намул неволі, який осів на українських душах протягом сторіч. Коли ми тепер є свідками, що повіяв по Україні легіт трохи більшої свободи, то використати його для відродження у масах української національно-державної свідомости можна тільки кропіткою, терпеливою і безупинною працею. В американський День Праці люди відпочивають. Але всі ми знаємо з нашого власного досвіду, що тут в Америці доляри не падуть з неба, а треба заробляти їх важкою працею. Тому, що Америка багата і тут панує високий життєвий стандарт, то на Сході Европи думають, що тут кожний мільйонер.

Працюючі люди плянують „піти на відпочинок" після працювання стільки то років. Але й на схилку життя хочеться також чимось займатися, якось працювати, не під примусом твердого життя а для приємности. І кожна навіть найважча праця стає легкою, коли вона дає працюючому приємність, сатисфакцію. День Праці є на те, щоб задуматись у ньому над цілою широкою проблематикою, яка схоплена у в отому одному ніби абстрактному слові „праця".

Михайло Кучер

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАХВОРІННЯ ХВОРОБОЮ АІДС У СССР

АІДС або СНІД — совєтська абревіятура — синдром набутого імунного дефіциту. В СССР 25-го серпня 1987 року видано „Указ" Президії Верховної Ради, який передбачив кримінальну відповідальність за зараження СНІД-ом — позбавленням волі на п'ять років або й на вісім. Закон передбачає обов'язковий медичний огляд для виявлення хвороби для громадян СССР, для чужинців і для осіб без громадянства, які живуть на території СССР. Хто не явиться добровільно на медичний огляд — того доставлять силою. Така ж процедура передбачена для венерично хворих.

Громадяни чужих країн або особи без громадянства, які ухиляються від медичного огляду, можуть бути видворені за межі СССР. Згідно з найновішими відомостями, в СССР є четверо хворих СНІД-ом у тяжкій формі, з того три чужинці і один громадянин Совєтського Союзу. Далі, 16 громадян є „носіями" СНІД.

Грузія більш одверта: газета „Зоря Востока" признала, що в республіці циркулює вірус СНІД-у, тож хвороба повільно поширюється.

Недавно газета „Труд" повідомила, що присутність віруса АІДС виявлено у 108-ми чоловіків, з того було 80 чужинців. Совєтська телевізія говорила про 130 чоловіків.

„Комсомольська Правда" пішла ще далі. Серед студентів-чужинців 1000 чоловіків в якійсь мірі хворі на АІДС, з того 50 осіб вислано з СССР. Можливо, як наслідок гласности, в совєтській пресі почалася дискусія над такими явищами, як проституція, наркоманія, гомосексуалізм та венеричні захворіння. В Москві обережні дані говорять про найменше 40,000 повій у місті, а інші джерела кажуть про сто тисяч повій. Московські повії такі настирливі та агресивні, що їх бояться туристи.

В Грузії відомі понад два десятки різних типів засхорінь статевого характеру. Відомі групи „великого ризику" — гомосексуалісти, повії та люди, які мають „кілька партнерів".

Газета „Совєтська Литва" пише, що головною причиною венеричних хворіб є алкоголізм. Майже 80 відсотків людей, що набралися венеричних хворіб, були тоді п'яними.

„Строительная газета" розкриває дещо з таємниць СССР на згадану тему. Джерелами розповсюдження венеричних хворіб і в тому СНІД-у є курортні міста Анапа, Новоросійськ, Сочі, Піцунда. Під час курортного сезону в тих містах спостерігається „вибух венеричних захворінь. Серед хворих є велика кількість малолітніх, зокрема дівчат, здебільшого учениць місцевих шкіл". Причина? — Велика кількість (надмір) „курортних романів", себто випадкових статевих зв'язків з незнайомими людьми.

Гомосексуалізм в СССР карається ув'язненням до п'яти років, а за зв'язок з малолітніми — вісім років. Згідно з новою постановою Совєтського уряду, міліція може притягти до кримінальної відповідальности.

В газеті „Московскіє новості" виступила доктор юридичних наук Софія Келіна з пропозицією не карати гомосексуалістів як звичайних злочинців, бо „це властиво велике нещастя, за яке, зрештою, невинна дана особа. Кримінальну відповідальність треба застосувати тільки за примус, за вжиття сили". Але рекомендації правників про гуманізацію совєтського Карного Кодексу не знаходять схвалення у влади. Білоруська журналістка Клімашевська на сторінках білоруської газети „Знамя юности" протестує проти карної відповідальности для гомосексуалістів, покликаючись при тому на Маркса. (Хто вже на нього не покликався!), приводячи цитату: „Ще з часу Каїна і Авеля світ не вдалося ані направити, ані залякати карами".

Хворих на АІДС у світі є 250 тисяч осіб. Але потенціяльних хворих у світі зафіксовано на 10 мільйонів. Після зараження, вірус в організмі ховається з невідомих причин навіть до десяти років. Тоді протягом наступних п'яти років на АІДС захворіє один мільйон людей.

На Землі зараз є три географічні зони епідемії АІДС. Перша зона — ЗСА, Мехіко, Західня Европа, Австралія і частково Південна Америка. Головні жертви — це чоловіки гомосексуалісти і наркомани. В Европі начебто є півмільйона заражених. У Данії, Швеції та Англії — 90 відсотків хворих — це гомосексуалісти. В Еспанії хворі, головним чином, наркомани. В центральній, східній та південній Африці хворіють люди нормальної статевої орієнтації. Але відсоток заражень фактично високий, бо доходить від 5-ти до 25 відсотків цілого сексуально активного населення. Передбачають, що протягом п'яти років в африканських країнах буде 400 тисяч хворих.

Совєтська „Медична газета" з минулого року писала про обслідування 14 мільйонів осіб, а виявлено тільки 383 носіїв віруса. Ця цифра непевна, бо в СССР нема діягностичних препаратів. Для СССР потрібно 10 мільйонів доз діягностікуму.

В Японії та Китаї СНІД невідомий.

Ця хвороба буде мати поважні соціяльні та економічні наслідки. Від хвороби АІДС в основному гинуть переважно молоді мужчини у віці від 20-ти до 48-ми років, тому слід очікувати величезних економічних втрат. Так в Заїрі, африканській країні, де є пошесть АІДС, економічні втрати можуть сягати 80 відсотків національного прибутку. Є небезпека, що настане політична дестабілізація в деяких африканських країнах. Американські вчені мають дуже сумні передбачення, — аж до вимирання населення включно.

„Комсомольськая Правда" з лютого 1989 року згадала АІДС-СНІД під панічним заголовком: „Спасайтесь, хто може!". Лік на пошесть — повна статева стриманість. Але чи цю пересторогу почує світ, чи то совєтський, чи американський?

Михайло Козак

ЧЕТВЕРТИЙ МЕДИЧНИЙ СЕМІНАР УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ У ПОЛЬЩІ

Посторонній читач спитає — як це сталося, що Щецін присвоїв для себе таку відмінну форму праці в УСКТ, як медичні семінари? Це правда, що медицина далека від культури у широкому розумінні і не має статутного запису праці УСКТ, одначе завдяки достатньо сильному українському середовищі щецінської медицини, а в ньому присутности ентузіястів до поширення професійної культури серед широкого загалу, медичні семінари сталися фактами.

Для повноти інформації про щецінське українське лікарське середовище слід згадати, що за неповними даними в останніх 40-ка роках Поморську медичну академію у Щеціні закінчило 46 лікарів українців. Нині працюють на території цілої країни. Більшість включилася у вир життя української громади. Серед них 21 — це жінки, 25 чоловіки. З загального числа у Щеціні сьогодні працює 16 лікарів українців, у тому сім жінок і дев'ять чоловіків. Деякі з них далі вдосконалюють свою медичну освіту, здобувають ступені лікарської спеціялізації і наукові звання. Двох з них є доцентами, докторами медичних наук, сім докторами, в тому двох полковників польського війська. Займають також високі пости в Поморській медичній академії, лікарнях і поліклініках міста Щеціна. Останніми роками під час посилення еміґрації з Польщі у західні країни чимало, бо аж 12 лікарів українців, які закінчили медичні студії у Щеціні (26, відс.) еміґрувало з Польщі, шукаючи кращої долі для себе. Чотирьох поселилося у Західній Німеччині, чотири в ЗСА, два в Канаді і по одному в Австрії і Німецькій Демократичній Республіці.

У днях 24-го — 25-го червня ц. р. відбувся уже четвертий черговий медичний семінар. Пригадаймо, що перший з них відбувся 2-го — 3-го травня 1981 року, другий — 15-го — 16-го жовтня 1983 року, а третій — 2-го — 3-го травня 1987 року.

Що спільного спостерігається в щецінських медичних семінарах, та яка відмінність останнього в відношенні до попередніх? Спільність — це широке зацікавлення і безінтересовне заанґажування все більшого гурту українських лікарів цілої Польщі та студентів медицини. Наприклад, на першому читалось вісім рефератів і участь брало 16 лікарів та п'ять студентів медицини, на другому — 11 рефератів з участю 27 лікарів та дев'ять студентів медицини, на третьому — вісім рефератів, 21 лікарів і п'ять студентів медицини, а на четвертому читалось 12 рефератів з участю 36 лікарів та 11 студентів медицини. Всі ці медичні семінари мають своїх покровителів, яким присвячується окрему доповідь, і так: перший — присвячено визначному українському лікареві Олександру Богомольцеві (1881-1946), другий — проф. Маріянові Панчишинові (1882-1943), третій — проф. Володимирові Висоцькому (1857-1918), четвертий древноруському лікарю кінця XI і початку XII сторіччя Агапітові. Кожний семінар відзначається основними, ведучими темами, наприклад, перший проходив з основною темою „З історії української медицини", другий — „Історико-соціологічні проблеми медицини", третій — „Медицина у XX столітті" і четвертий — „Ставлення лікарів до актуальних проблем загрози здоров'я й життя людини в сучасному світі".

Як реалізувалася програма IV медичного семінара? У першій частині ведучими були: доцент д-р медичних наук Григорій Шумилович і лікар Галя Купич, а доповіді читали: мґр інж. Олександер Коляньчук (Здунська Воля): „Екологічні аспекти загрози здоров'я людини", лікар Рома Двуліт читала доповідь д-ра медичних наук Павла Пундія (ЗСА): „Українські лікарі — піонери в ЗСА", лікар Лідія Коляньчук (Здунська Воля): „Орган зору, а солодуха". У другій частині ведучими були: лікар Лідія Коляньчук (Здунська Воля) і студент медичних наук Богдан Федірко (Ґданськ), а доповіді читали: доцент доктор медичних наук Іван Душкевич: „Нові методи лікуванмедичних наук Луціян Агапов (Гожун Влкп.): „Екологія озер Західнього Поморя", д-р медичних наук Івана Душкевич: „Нові методи лікування виразки голені" (читав лікар Максим Нудьга — Львів), студент медичних наук Христя Сирник читала доповідь проф. д-ра медицини Леоніда Мостовича

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про ще одне... ліття

Чи справді завжди так було, що величаво святковано різні — ...ліття, згадуючи славне минуле, а ніколи не відзначувано сьогоднішнього дня? Либонь, причиною цього є постійне людське бажання згадувати минуле, а особливо згадувати його світлі моменти.

Згадують, однак, ці усі ...ліття передусім люди старшого віку, яких тепер доволі багато проживає на світі, а згадувати є що. Саме в цьому році припадає 50-річчя вибуху Другої світової війни і про цю річницю розписується широко світова преса з різних точок зору, залежно від політичної настанови. Для молодого покоління, проте, воно не надто цікаве, бож молоді думають про завтра а не про вчора.

Нам, що належимо до цього старшого покоління, довелося пережити не одну з таких річниць і це дало нагоду порівнювати їх як вони відбуваються в різних місцях та різних країнах. Уже і в нашій прибраній батьківщині святкували ми різні — ліття, як ось 200-ліття незалежности, що не так давно і було.

Цього літа побачили ми зблизька святкування 200-ліття Французької революції у Парижі. Отож, була знову нагода для порівняння.

Вкінці ми ствердили, що або Франція замериканізувалася або в усьому світі уподібнюються одна до одної країни. Все, що відбувається чи відбувалося в Парижі з нагоди 200-ліття революції нагадувало так добре нам знані картини з Ню Йорку: штучні вогні, прожектори, що вночі перехрещуються на певних об'єктах міста, товпи туристів і тисячі дешевих, без найменшого смаку, зроблених „сувенірів" на які кидаються усі відвідувачі. Як звичайно, в таких випадках місцеве населення повтікало із столиці, незацікавлене такими святкуваннями і Париж став зовсім міжнародним містом. На вулицях і в крамницях можна було чути лише чужі мови, зокрема італійську, японську та англійську, довгі черги терпеливих туристів стояли перед закінченою дивною стилем пірамідою, що заступає тепер усі входи до Лювру, перед центром Помпіду і великим парком для дітей, що збудований на подобу „Діснейленд". Великими скляними вікнами світить будівля нової опери Ля Бастіль і де не поглянути — все це подобає на Ню Йорк, а не на старий, колись так питоменний своїм стилем Париж із вузькими вуличками Монтмарту і романтичними мостами на Сені.

Голосна „бляшана" музика ллється із усіх усюди і навіть гаряче незвичне у Парижі сонце нагадувало нам метрополію Америки, яку так хотілося на якийсь час забути.

Французькі засоби масової інформації, а передусім паризька преса, з вдоволенням підкреслюють, що давно вже Париж не бачив стільки туристів-чужинців, готелі переповнені до останнього місця і посадник міста Шірак мусів дати дозвіл таборувати туристам у славному Бульонському ліску, де колись проходили спокійно парижани або мчали верхи члени аристократії, що впали жертвою революції перед 200 роками.

А все ж французи гордяться цією різницею — хоча насправді стараються із неї, так як це у звичаї нашої доби, витягнути якнайбільше користи не так моральної, як матеріяльної. Для цього призначені солоні ціни, які платять співучасники цих святкувань, одні за готелі і їжу в ресторанах, інші за „сувеніри", а майже усі за неодмінні спортові сорочки („Т-ширт") із рисунками чи написами про 200-річчя революції. І саме ці сорочинки із полинялими „джінсами", що їх носять дослівно усі від 5-го до 30-го року життя залишилися нам найбільше виразною картиною із святкового Парижу.

А з цією картиною нас не покидає питання, на яке ми й досі не находимо відповіді. Як це так, що у добі коли молоді покоління майже цілого світу виступають проти тоталітаризму Другої світової війни і усіх інших родів конформізму, до яких належить і кожна уніформа, байдуже яка вона — на ділі ввесь час ходять самі в притаманній їм уніформі та не хочуть нічим відрізнятися одні від одних?

О-КА

Ростислав Кедр

Як меви — відлітають всі надії.
Кохання, радість, захват — все минає.
Лишився сум і жаль — і дні черстві.
Куди іти? Нема доріг до цілі.
Нема і цілі — пустка і мовчання.
А злодій час байдужою рукою
Пісок пересипає — день-у-день.

1962

В. Пивоварник

НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ

II.

На мурах міста появляються перші оголошення нової влади, а в них повідомлення, що доблесна червона армія прийшла визволити своїх єдинокровних братів із польського ярма. Наказується всім вертатись на свої попередні місця праці. А що буде зі школами? Невдовзі й вони почнуть функціонувати.

Збираємось у скромному будинку нашої гімназії й зустрічаємо тут також наших товаришів, що до того часу навчались у польських державних заведеннях. Отже, тепер будемо разом, причому учителями залишаються наші давні „знайомі". Одного дня один із учителів не приходить на лекцію. Кажуть, що його арештували... Коротко опісля довідуємось, що нашу школу перенесуть до розкішного будинку однієї із колишніх польських гімназій. Так і сталось. Дістаємо нового директора, кремезного, присадкуватого „товариша" Ткаченка. Незабаром приходять новий, незнайомий нам учитель української мови й літератури, учителька російської мови (з Баку) й високий, худорлявий „комсорг". Ряди учнів також поповнюються новими обличчями — приїхали з батьками з України чи з Росії. Навчання проходить нормальним ходом, при чому дійсним пострахом, є новий директор, одночасно учитель біології. Викладаючи, він бігає по клясі, мов тигр у клітці, завжди насуплений і вимахує кулаками, немов би на те, щоб учні краще зрозуміли, що таке кровообіг. Своєю театральністю лекція на цю тему залишиться назавжди в пам'яті тих „щасливців", що були в ній. А коли прийшов час перепитування, наш директор-учитель сидів за катедрою як справжній директор і своїм поглядом додавав страху і без того перестрашеним молодим адептам науки, які стояли віч-на-віч із ним...

Під час однієї лекції у квітні 1940-го року „хтось" викликав його із кляси. Він скоро вернувся й наказав одному із кращих учнів продовжувати виклад, читаючи з книжки. Через кілька хвилин і цього ученика викликали з кляси, і він уже ніколи до неї не вернувся. Не вернувся також наш директор-учитель біології. Того дня вивозили наших людей на Схід, а він сповняв функції водія вантажного авта. На його місце прийшов інший директор, Патлаченко. Не вчив, мабуть, нічого. Був завжди присутнім під час „зарядки" перед початком навчання, заглядав до кожної кляси під час перерв, а крім цього викликав поодиноких учнів до своєї канцелярії, розпитував про соцпоходження їхніх батьків, що вони робили перед війною тощо та робив нотатки... За його директування не бракувало постуків у двері, під час лекцій. Ось так викликали Ірку А., Дарцю П., Адольфа М., та кількох із інших клясів. Серед учнів запанував неспокій, а питання: „Що буде з нами?" є на денному порядку. Міняються учителі, приходять нові учні із Сходу. Починаються муштри перед святкуваннями річниць Жовтневої революції й Першого травня. Маршуємо вулицями міста й співаємо заздалегідь вивчених пісень, як от: „Катюшу", „Широка страна моя родная", „Розпрягайте хлопці коні" та інше. Це все підготова до масової паради, на якій нікого не сміє бракувати. У школі появляється „стін-газета", вводять соцзмагання між поодинокими клясами, а кількість маленьких прапорців на великій таблиці в коридорі показує переможців за квартал шкільного року. Постає шкільний хор під диригентурою Штробля. Крім нього десятиклясники створили свій окремий хор. Одні й другі підготовляються до конкурсу хорів, що має відбутися в Домі Червоної армії (ДЧА) на замку: Участь у конкурсі бере також хор жидівської школи і він вийшов „переможцем". Знак часу...

Кінець шкільного року, кінцеві іспити. В порожній клясі сидить учитель, а перед ним, на столі, багато карточок з питаннями, по три на кожній. Малими групами входять учні, вибирають карточки й по різному реаґують на них; один усмішкою, а другий очам своїм не вірить. Бо перший із них витягнув „легкі" питання, під час коли другому попали якраз ті, на які не мав відповіді...

Нас переносять до будинку колишньої реальної гімназії. Наука, як раніше, в пополудневі години. Знову нові учителі: Ґольдентул для історії, симпатичну Бугайову замінила понура Сіґарьова, а хемії навчає також новоприбула із Сходу жінка. Новим також є „воєнрук". Навчання проходить назверх нормально, хоч не бракує серед молоді напруження. Вивозять наших людей на Схід. На кого дальша черга? Проріджуються ряди хору десятиклясників; арештовують І. Гр., Славка Ст. й Д. Грин. Коли йшли до школи, до них під'їхало вантажне авто й поліцисти кинули їх насильно туди. Де вони сьогодні...?

Дня 22-го червня 1941. Чудовий день. З гучномовців у центрі міста розноситься голос Молотова. Німці заатакували СССР. Починають мобілізувати до війська. Скрізь копають рови. Перед будинком суду й тюрмою безнастанно гудять мотори вантажних авт. Ніхто не знає, чому, бож нікого коло них немає. У вівторок уночі місто освічене з висот. Німецькі літаки пустили кілька світляних ракет і скидають бомби. Поцілили електрівню. Масово арештовують зовсім невинних людей. По ночах рух на вулицях, але ніхто із автохтонів цього „не бачить". Небезпечно. Залізничі рейки вкриті горіючими поїздами. Не вспіли виїхати на Схід, або їх з розмислом так залишили, підпаливши. З них вибухають артилерійські стрільна, а їхні величезні відламки падуть на хати й подвір'я. У іншому місці підносяться у повітря густі клуби диму. Це цукор догоряє у них, той самий цукор, що за ним ми недавно стояли в довгих чергах і не раз верталися додому з порожніми руками, бо „не стало". А тут його повно у вагонах...

Середа, 2-го липня 1941. Втихають дещо вибухи амуниції, підпаленої відступаючим військом і тільки деколи чути постріли із скорострілів. Прийшли німці. Відчиняють тюрму, а там страхіття — купи по-звірячому помордованих наших людей. Ось чому в останні кілька тижнів гучномовці передавали на повний голос військові марші, а мотори вантажних авт гуркотіли безперервно перед будинком суду й тюрмою...

Не сповнилися слова вступаючих у наше місто перед двома роками червоноармійців про те, що в них усього „хватаєт", що в них навіть помаранчі виробляють на заводах. Замість них та усяких інших благ вони принесли нам на своїх штиках страх і нечуваний у всьому світі терор. А залишили гори помордованих невинних людей та ріки сліз...

Четвертий...

(Закінчення зі стор. 2)

(ЗСА): „Радіологія вчора, сьогодні і завтра", доц. д-р медичних наук Іван Королівський: „Патомеханізм зламання Монтегія в дослідницьких баданнях", доцент д-р медичних наук Григорій Шумилович: „Операційне лікування артеріосклерози аносуризми аорти". На другий день у третій частині ведучими були: доцент д-р медичних наук Іван Королівський і студент медицини Оля Машлянко (Гданськ), а доповідачі читали: доцент д-р Степан Заброварі: „Печерські лікарі — до 1000-ліття Хрещення Київської Русі", студент КУЛ Андрій Двуліт (Люблін): „Фрагменти з історії української медицини", лікар медицини Мирослава Залітач (Катовиці): „Вплив довкілля на умовний розвиток дітей" (читав лікар мед. Юрій Олексишин — Борислав), д-р медичних наук Ігор Гук (Відень): „Трансплятація і її становище у лікуванні злоякісних пухлин печінки".

Як бачимо теми були різноманітні, на високому фаховому рівні, деякі ілюстровані на дійсному матеріялі пацієнта д-ром медичних наук І. Душкевичем, інші проілюстровані на відеофільмі — доцента д-ра медичних наук Гр. Шумилович, та на прозірках — д-ра медичних наук І. Гук з Відня.

Точну програму свідомо поміщено у цій статті для збереження в пам'яті тим, які були і до прослідження тим лікарям, які не змогли взяти участь в медичному семінарі.

Відмінність останнього медичного семінара в цьому, що в ньому взяло участь багато більше лікарів, а серед них лікарі-гості з України (три зі Львова, один з Борислава, по-одному з Відня і Шведт (НДР), а також не лікар посол до польського парляменту д-р Володимир Мокрий, з яким увечері, після закінчення медичного семінара відбулася зустріч виборців і симпатиків, але це вже інша тема.

Медичні семінари, це місце де можуть зустрічатися лікарі з різних міст і країн з навантаженням різними професійними проблемами, різним медичним досвідом, лікарською практикою і етикою. Все те дозволяє нав'язати дружні знайомства, професійні контакти, обмінятись досвідом і науковим матеріялом, пізнати себе краще, згуртуватись в одну українську лікарську родину. На це вони мають не тільки право, але це їх громадянський і національний обов'язок.

Під час дискусії голос забирало 35 учасників, порушуючи дуже важливі питання і проблеми екологічної загрози для України, проблеми лінгвоцетноциду, доконаних на українському народі, вказували на екологію духу, на те, „що кожне покоління щось по собі залишало, а що залишить наше покоління майбутнім?!". Це питання прозвучало немов розпачливий крик, бо „нам забрано місце нашого дитинства, виселено, розпорошено, духово і культурово знищено".

На закінчення винесено постанову, щоб:

1) зустрічі лікарів дальше відбувалися щодва роки у Щецині;

2) покликати ініціятивний комітет для випрацювання юридичного статусу Товариства Українських Лікарів, або Українського Лікарського Товариства в Польщі, та зустрітися за два роки у новій організаційній структурі;

3) поглибити контакти з Україною, Українським Лікарським Товариством у Відні та Українським Лікарським Товариством Північної Америки в Чикаго для кращого пізнання і взаємодопомоги;

4) робити також заходи, щоб зорганізувати міжнародну зустріч українських лікарів у діяспорі з лікарями з України на рідній землі у Львові, або Києві.

Відчитано надіслані до Медичного семінара побажання від проф. д-ра Олександра Жупника, голови Українського Лікарського Товариства Австрії.

Варшавський...

(Закінчення зі стор. 1)

артистів-музик. Хор заснувався і працює при вагомій допомозі отця протоігумена Отців Василіян Йосафата Романика. Головним завданням і метою хору є дарувати слухачеві українську хорову церковну музику. У репертуар хору диригент цілеспрямовано вводить українську авторську та народну пісню, а також релігійну світову клясику. Отож під час концертів побіч творів Баха, Моцарта, Монтеверді, Вівальді та інших звучать композиції Бортнянського, Березовського, Веделя, Лисенка, Котка. Побіч веснянки „Ой, сивая зозуленька" Леонтовича лунає „Пісня про рушник" Майбороди.

На 12-літньому художньому шляху Українського Камерного Хору є понад 200 концертів: в Польщі — у філармонічних залах і великих святинях, у гірських церковках та на сільських сценах; за кордоном — перед публікою Італії, Західньої Німеччини, Франції. Хор є лавреатом Міжнародного фестивалю хорової пісні у Мендзиздроях (1982) лавреатом І Всесвітнього фестивалю релігійної пісні в Римі (1983), трикратно співав концерти Святішому Отцеві папі Іванові Павлові II. У 1989 році відкривав хор урочистий молодечий концерт з нагоди святкувань у Ватикані 1000-ліття Хрищення України-Руси і виступив з окремим концертом у час свята 1000-ліття в соборі на Ясній Горі. Частка репертуару Українського камерного хору записана на трьох платівках, виданих у Римі, — з українськими колядками, з українською релігійною музикою та з українськими народними піснями.

На своє перше турне по Канаді і ЗСА вирушає цей особливий хор, гідний носій і популяризатор української і насамперед релігійної української музики, з великими сподіваннями, що українці Північної Америки приймуть його якнайсердечніше і заопікуються ним у часі його перебування тут, у Канаді і ЗСА.

О. протоігумен Й. Романик, директор Українського камерного хору з Варшави промовляє перед початком концерту. Зліва диригент Ярослав Полянський.

Змагання „Дніпра" у Філядельфії

Представники „Тризуба" вітають футбольну дружину „Дніпро".

Змагання з копаного м'яча між мистцем СССР „Дніпром" та Збірною Америки, що відбулися у Філядельфії 25-го серпня ц. р., притягнули рекордову кількість глядачів — 43,356 осіб і закінчилися вислідом 1:0 у користь Збірної Америки.

Перебіг цих змагань, обмежуючись до найважливішого, був такий: у 13-ій хвилині першої півгри „Дніпро"зробив тактичну похибку. Недооцінюючи видно силу противника, „Дніпро", ідучи в атаку, пішов вперед майже всією дружиною і залишив ворота без достатньої оборони. Противник уповні використав цю похибку. Помічник Збірної несподівано перехопив м'яч і передав його нападникові Ерікові Айхманові. Поки відступили помічники „Дніпра", Айхман мав дорогоцінну секунду для зайняття доброї позиції. Його „бомба" із віддалі 40 стіп трапила у стовп воріт і відбилася у ворота.

Після здобуття воріт, Збірна прийняла оборонну тактику. Ця оборонна тактика проявляла себе, між іншим, у тому, що коли „Дніпро" йшов у атаку, біля кожного його напасника появлявся змагун Збірної, який тісно його тримався. У додатку до цього, коли напад „Дніпра" підходив під ворота противника, там збиралася майже вся дружина Збірної. У другій половині першої півгри і, зокрема, у другій півгрі „Дніпро" часто атакував ворота американців, але завдяки розумній тактиці і дуже жертвенній грі змагунів Збірної — це було без успіху.

У грі „Дніпра" була помітна його вища техніка, але Збірна Америки була, як цілість швидшою. В індивідуальних змаганнях, поодинокі змагуни „Дніпра" виявляли себе щонайменше такими швидкими, як їх противники, але цілість дружини „Дніпра" повільніше займала нові позиції, як це робила Збірна. Можливо, що причиною меншої швидкости „Дніпра" була перевтома багатьма змаганнями, які „Дніпро" розіграв у ЗСА у короткому часі.

Збірна мала теж трохи щастя. Наприклад, дві хвилини до кінця змагань Євген Шахів подав м'яч Андрієві Юдину. Гострий стріл Юдина минув воротаря, але відбився від правого стовпа воріт. Счинилося замішання, м'яч здобув Шахів і стрілив у ворота. У тому моменті оборонець Збірної Майк Віндішман скочив у ворота, м'яч трапив його у чоло над правим оком і це врятувало певного „голя".

Віндішман сказав репортерам, що він не зробив „головки"... „Це м'яч зробив 'головку' моєю головою, ... — казав він, — я був щасливий що не втратив ока...ми були щасливі, що все так скінчилося..."

Перед початком змагань дружину „Дніпро" офіційно привітали на площі три українські дівчата у гарних вишиваних строях.

Українська публіка, що її,— як подали американські часописи, — було чотири тисячі і зокрема українська молодь прийшла із синьо-жовтими прапорчиками.

На цих змаганнях мали ми нагоду бачити теж прапор УССР. Є це прапор червоний угорі і блакитний внизу. Прапор цей повівав на тій самій щоглі, що прапор Совєтського Союзу, приблизно одну стопу під совєтським прапором.

Два дні перед змаганнями була у найбільшому філядельфійському щоденнику „Філядельфія Інквайрер" велика стаття про змагання „Дніпра", яка між іншим інформувала, що 75 відсотків змагунів „Дніпра" це українці, що правильна назва дружини є „Дніпро" а не „Днєпр" і т.п.

Після змагань були об'єктивні статті у „Філядельфія Інквайрер" та у „Дейлі Нюз". Телевізійні станції показали (як звичайно про українців) дуже мало із змагань. Вимком була одна „каблева" станція, котра, як нас повідомили мешканці із далекої Миннесоти, передавала більше про змагання „Дніпра", при чому показала теж численні українські прапори і прапорці.

Замітною була величезна кількість молоді на цих змаганнях. „Ф. Інквайрер" зажартував, що пересічний вік присутніх на змаганнях був 12 літ. 44-тисячна публіка, що після змагань роз'їздилася домів, спричинила величезне сповільнення, а то й цілковите загамування автомобілевого руху в околиці Філядельфії, де відбулися змагання, що тривало цілу годину.

Я. Татомир

Микола Кудрецький з „Дніпра" перемагає в боротьбі за м'яч Майка Віндішмена.

ПРЕЗИДЕНТ КОСТА РІКИ Оскар Аріяс висловився за продовження невоєнної допомоги партизанам-антисандіністам хоч до 25-го лютого 1990 року, коли в Нікарагуа повинні відбутися вибори в місцевий парлямент. Про це повідомив впливовий сенатор-республіканець з Індіяни Ричард Лугар, який недавно повернувся з поїздки по країнах Центральної Америки, де зустрічався з місцевими керівниками. Президент О. Аріяс — лавреат Нобелівської премії миру і співавтор декларації країн Центральної Америки, який передбачає розформування частин антисандіністів до 5-го грудня цього року. У розмові з Лугаром однак, Аріяс заявив, що до вказаного часу практично неможливо розззброїти і перекинути партизанські загони, що базуються переважно на території Гондурасу.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ АНГЛІЙСЬКА преса, Кувайт веде переговори зі Совєтським Союзом про купівлю бойової техніки на суму 700 мільйонів долярів. Зокрема він хоче купити в СССР танки Т-72 і протитанкову зброю. Преса зауважує, що це показує кінець надіям ЗСА і Англії продати танки Кувайтові і відбиває зростаючий вплив Москви на Близькому Сході. Кувайт купить совєтську зброю в рамках програми модернізації своїх збройних сил, на яку асиґновано 5.4 більйона долярів. Недавно Кувайт підписав угоду про купівлю 200 югославських танків М-84, скопійованих зі совєтського Т-72.

СТРАЙК ТЕЛЕФОНІЧНИХ робітників, що місяць тривав у середніх стейтах ЗСА, закінчився умовою, яку підписали телефонічні компанії із своїми робітниками. Умова дає робітникам кращу платню і медичне забезпечення.

З РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОАЛІЦІЙНОГО уряду, куди входять консервативні і комуністи, в столиці Греції Атенах була проведена публічна церемонія спалення 16 мільйонів секретних справ, в яких протягом десятиліть записувалися політичні погляди громадян. Спалення поліційських архівів було „присвячене" 40-ій річниці з дня закінчення громадянської війни, в якій праві сили Греції протистояли комуністичним повстанцям. Досьє з секретними документами були доставлені на військових автах на територію одного з металургійних заводів у передмісті Атен, де їх облили бензиною і підпалили.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції для совєтських і чужинецьких журналістів, міністер внутрішніх справ СССР Вадим Бакатін повідомив, що в Нагірно-Карабахську автономну область відправлені додаткові військові підрозділи. За словами В. Бакатіна, цей захід викликаний спалахом міжнаціональних сутичок і спроб зформувати органи місцевого самоуправління, які непідпорядковані Москві. „Подібні спроби носять антиконституційний характер і цьому повинен бути покладений край", — заявив Бакатін. Він повідомив також, що під час сутичок минулого тижня загинула одна людина і понад 20 були поранені.

Ділимося сумною вісткою з нашим членством і українським громадянством, що в середу, 30-го серпня 1989 р., в ранніх годинах, на 76-му році життя відійшов у Вічність

СВ. П.

д-р БОГДАН РИБЧУК

кол. в'язень польських тюрем і німецьких концтаборів, активний громадський і політичний діяч.

ПАНАХИДА відбулася у п'ятницю, 1-го вересня 1989 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж..

ПОХОРОН у суботу, 2-го вересня, о год. 9-ій ранку з української католицької церкви св. Івана Хрестителя у Виппані, Н. Дж.

Родині Покійного висловлюємо наші глибокі співчуття.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ у ЗСА

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Односельчанами, що 31-го серпня 1989 року помер в Гантері, Н. Й.

СВ. П.

СТЕПАН ЩУР

хорунжий УГА

народжений 14-го грудня 1895 р. в селі Котів, повіт Бережани

ПАНАХИДА в п'ятницю, 1-го вересня 1989 р. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку о год. 7:30 веч.

ПОХОРОН в суботу, 2-го вересня 1989 р. з церкви св. Юра о год. 9:30 рано на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

дружина — ПАРАСКЕВІЯ
дочки — ДАРІЯ КОСТІВ з мужем ЮРІЄМ
СТЕФАНІЯ ДЗЮБАК з мужем ВАСИЛЕМ
внуки — МАРІЙКА
АНДРІЙ
СТЕПАН
ВОЛОДИМИР
правнуки — ОКСАНА
МИХАЙЛО
ВАСИЛЬ
ВАСИЛЬ
сестри — ЄВДОКІЯ МИДЛЯК і
АНАСТАЗІЯ ЗАСЄДКО з родинами,
ближча і дальша родина в Україні і в Америці.

Ділимося сумною вісткою, що в серду, 30-го серпня 1989 р. упокоївся в Бозі на 97-му році життя наш Найдорожчий Муж, Брат, Батько та Дідуньо

бл.п.

проф. ПИЛИП ГАЙДА

старшина Визвольних Змагань, довголітній гімназійний професор в Тернополі, Криниці, Карльсфельді, Берхтесґадені, Дітройті

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 1-го вересня 1989 р., год. 7-ма веч. в похоронному заведенні Бугая в Дітройті.

ПОХОРОН — в суботу, 2-го вересня 1989 р., 9-та год. рано із української католицької церкви Непорочного Зачаття при Cammor St., Hamtramk, MI.

В глибокому смутку:

дружина — СТАНИСЛАВА
брат — ВАСИЛЬ в Україні
сини — ІГОР з дружиною РОМОЮ
ТАНАС з дружиною ДЗВІНКОЮ
дочка — ЗІРКА ГАЙДА ШВАЙКУН
внуки — БОРИС, МАРКО, РОМАН І ПАВЛО ГАЙДА
ТАРАС І ТАНАС ГАЙДА
ДЗВІНЯ, КОСТИК з дружиною АНЕЮ,
РОСТИК І КВІТКА ШВАЙКУН
шваґрові — БРОНИСЛАВА ЛИСА
І СТЕФАНІЯ ЛЕЗЕЧКО
та ближча і дальша родина в Америці та Україні.

Замість квітів на свіжу могилу родина просить складати датки на: Гарвардський Проект, журнал „Патріярхат", і Український Музей в Ню Йорку.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ
УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ І ТАНЦЮ

з нагоди

95-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

та

40-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ „ДУМКА" Н.Й.

відбудеться

в НЕДІЛЮ, 17-го ВЕРЕСНЯ 1989 року
Початок о год. 4-ій по полудні

в AVERY FISHER HALL, LINCOLN CENTER,
64th St. & BROADWAY, N.Y.
КВИТКИ: $30.00, $25.00, $20.00 і $15.00.
Квитки вступу можна буде замовляти в українських крамницях — „СУРМА", „АРКА" в Ню Йорку; „ДНІПРО", Нюарк, як також при касі в ЛІНКОЛЬН ЦЕНТР.

Семен Комірний
диригент хору „Думка"

Володимир Луців

Марія Лисогір
меццо-сопрано

Танцювальний ансамбль „Сизокрилі"
Хореограф
Рома Прийма-Богачевська

Ед Іванко
тенор

Ігор Дарян
баритон

Татяна Поташко

Марта Кокольська-Мусійчук
сопрано

- ВОЛОДИМИР ЛУЦІВ — конферансьє

БЕРУТЬ УЧАСТЬ:

ТАТЯНА ПОТАШКО — акомпаньятор хору „Думка", О. НОВИЦЬКА, С. КАЧАРАЙ, М. ГОЛОДИК, Н. НЕВМЕРЖИЦЬКИЙ — солісти хору „Думка"

- Вокальний ансамбль хору „Думка"
- Сценічне оформлення — М. ГОЛОДИК

ГОСТІ:

В. ШЕВЕЛІ, Я. ЦІСАРУК, Ю. ОРИШКЕВИЧ — солісти Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка

МАРІЯ ДОМБЧЕВСЬКА — солістка українських хорів

Танцювальний ансамбль „Сизокрилі"

В ЕСТОНІЇ У ЗАМІСЬКОМУ домі між містами Тарту і Виру була знайдена вбитою вистрілом з мисливської рушниці Марія Тарто — дочка лідера Партії національної незалежности Естонії, колишнього політичного в'язня Енна Тарто. Був вбитий також лісник, що мешкав поблизу.

Виставка українських мистців у Мюнхені

На позитивну згадку і оцінку заслуговує мистецька виставка українських мистців, що відбувалася в днях — від 3-го до 26-го серпня 1989 року в просторому вестибюлі (в нижній залі) Баварського Міністерства праці.

Підготовила виставку з рамени Українського Вільного Університету мгр Марія Шуфлят-Цюцюра, дружина ректора проф. Т.Б. Цюцюри. Виставка відбувалася під патронатом міністра праці і суспільного порядку д-ра Ґебгарда Ґлюка.

Відкриття цієї виставки відбулося у четвер, 3-го серпня по полудні при численній присутності працівників Міністерства, професорів, студентів і приятелів УВУ, в тому числі українського і баварського громадянства. Його довершив міністер праці д-р Ґ. Ґлюк, який привітав проф. Т.Б. Цюцюру, проф. В. Янева, присутніх мистців і всіх учасників (понад 100 присутніх).

Коротким введенням у проблематику міжнародного спілкування, д-р Ґ. Ґлюк, дуже позитивно оцінив значення цієї виставки, яка інформує про мистецьку діяльність співгромадян, що живуть і творять в дусі свого народу мистецькі твори, що заслуговують на увагу відвідувачів цієї виставки, і побажав успіху.

Виставка була добре приготована, експонати вдало розміщені в догідних модерних виставових вітринах і стендах. При вході були рівнож виставлені окремі видання УВУ німецькою і українською мовами. Учасники могли набути каталог, в якому посторінково трьомовно була подана інформація про кожного мистця з його світлиною, а на черговій сторінці — світлини його двох кращих експонатів.

Відкриття Виставки українських мистців у Баварському міністерстві праці і суспільного порядку. Стоять (зліва): мистець Євген Світовий, проф. Володимир Янів, міністер д-р Ґебгард Ґлюк і проф. Богдан Т. Цюцюра, ректор УВУ. Перед ними — молода бандуристка, учасниця курсу народної музики.

(Світлив Іван Процик)

Музичне обрамовання дала молода бандуристка учасниця курсу народної музики при УВУ, що виконала при супроводі бандури дві відомі народні пісні, що й звернуло увагу гостей на нашу народну музику і нашу ношу (вона була в українському вбранні).

Інформативну доповідь з нагоди відкриття виголосив д-р Дмитро Злепко німецькою мовою. Він також подякував міністрові д-р Ґ. Ґлюкові за відкриття та за просторе і догідне приміщення. Від імени мистців подякував міністрові і учасникам мистець Євген Світовий.

Виставка справила дуже позитивне враження на відвідувачів. На ній була представлена мистецька творчість дванадцяти наших мистців, у тому числі (хоч небагатьма експонатами) і творчість чотирьох відомих мистців, що відійшли у вічність: Бориса Крюкова і Ольги Гурської (картини дала на виставку донька — Л. Качуровська) та Григорія Крука і Віталія Сазонова (скульптури і один образ дав УВУ).

Однак на особливу увагу заслуговують виставлені праці сучасних мистців, зокрема, виставка багатьох ікон мистця Михайла Мороза, в тому деякі новіші, що привертало увагу учасників; цікаві картини і дереворізи мистця Євгена Світового; гарні мистецькі тарілки Лідії Качуровської, цікаві картини мистця Любомира Мудрецького з Відня; новіші картини — в модерному стилі — мистців Олекси Терзієва (Париж), Володимира Стрельникова, Віктора Маринюка і Стефанії Кушлик.

Не можу представити фінансового успіху цієї виставки, бо це особисті заінтересовання і домовлення з мистцями, але можна сказати, що ця виставка мала поважний мистецький і інформативний успіх для всіх мистців.

Д-р Б. Кузь